

cazual. Problemele de fonetică se întrepătrund cu cele de morfologie în vederea explicării proceselor fonetice care survin în cursul flexiunii.

În dorința de a prezenta un îndrumar de rezolvare a anumitor probleme, câteva exerciții (ca de pildă: 190, 193, 196) se transformă într-o documentată expunere în care se dezbate problema evoluției unor terminații cazuale. În același scop, se dau și unele paradigme de declinare (сѣнь, сѣнь etc.).

După câteva exerciții consacrate problemelor adjectivelor și numeralelor, o atenție deosebită se acordă verbului, căruia i se dă cea mai mare extensiune în cadrul morfologiei. Numeroase și variate exerciții au ca obiectiv lămurirea unor probleme ca: rădăcina verbului, clasele verbale (se adoptă clasificarea verbelor în patru conjugări tematice și una atematică), temele verbale — a prezentului și a infinitivului, aspect, timpuri și moduri.

Merită să fie relevat faptul că, în special la acest capitol, exercițiile privind atît verbele tematice cit și cele atematice sînt astfel concepute încît stimulează gîndirea studenților și-i îndrumă spre explicarea fenomenelor și rezolvarea creatoare a problemelor. Și la verb, adeseori, formele din slava veche sînt prezentate paralel cu cele din slava comună, iar în vederea înțelegerii evoluției terminațiilor verbale se fac numeroase referiri și aplicații ale diverselor legi fonetice. Considerăm pozitiv faptul că unele exerciții mai dificile sînt însoțite atît de o expunere cuprinzătoare cit și de un exemplu de rezolvare (ex. 301, 307, 308, 315) care constituie indicații și îndrumări deosebit de prețioase.

Prin temele consacrate supinului și infinitivului se urmărește delimitarea condițiilor în care se folosesc aceste forme verbale și precizarea cazului în care stă complementul drept al supinului și al infinitivului iar exercițiile referitoare la participii se ocupă de formarea și folosirea lor, insistînd asupra fenomenelor tîrzii reflectate în acest domeniu.

Capitolul al III-lea, *Particularități sintactice ale limbii slave vechi* (p. 122—130) cuprinde puține exerciții care se referă numai la anumite probleme ale sintaxei în care sînt înglobate și prepozițiile și conjuncțiile.

Capitolul final intitulat *Exerciții generalizatoare* (p. 131—143) prin concepția sa se deosebește structural de celelalte capitole. Cele 107 teme cuprinse în acest capitol nu se referă la acele probleme gramaticale studiate în baza anumitor exemple extrase din diverse monumente de limbă, ci la aprofundarea particularităților grafice, ortografice, fonetice, morfologice și sintactice a trei fragmente ilustrative din: Codex Marianus, Codex Zographensis și Codex Suprasliensis. Acest capitol atît de interesant reprezintă aplicarea cunoștințelor generale la un caz particular.

În continuare (p. 144—153) autoarele prezintă un compendiu al morfologiei slave vechi în care se cuprind tabele sinoptice ale declinării nominale pe teme, parțial declinarea pronumelui, declinarea adjectivelor în formă lungă (determinată), conjugarea verbelor tematice și atematice și declinarea participiilor în formă nominală (nedeterminată).

Lucrarea se încheie cu un glosar sumar (p. 154—169) care cuprinde numai parțial termenii atestați în exerciții.

Trebuie subliniată străduința autoarelor de a elucida cu ajutorul unor exerciții o serie de probleme importante din domeniul limbii slave vechi. Culegerea prezentată este o lucrare valoroasă, care, prin felul cum sînt alcătuite exercițiile, reușește să ușureze asimilarea și aprofundarea capitolelor respective din cursul de limba slavă veche. Se relevă bogăția de exerciții ilustrative selecționate cu deosebită grijă din diverse monumente de limbă slavă veche. Unele observații de concepție sau de amănunt pe care le vom formula în continuare nu afectează întru nimic valoarea lucrării. Astfel, judecînd după succesiunea capitolelor și după concepția generală care dă unitate lucrării socotim că ar fi fost oportun să cuprindă și unele exerciții referitoare la particularitățile monumentelor de redacții slave (slavone) cu privire specială la redacția rusă. Mai evident apare utilitatea acestui capitol dacă ne referim la faptul că un mare număr de exerciții sînt consacrate aprofundării unor monumente canonice. Această aprofundare ar fi fost ușurată de cunoașterea parțială a trăsăturilor redacțiilor, căci slava veche nu poate fi izolată de redacții.

Considerăm că problema subgenului personal trebuia să apară mai bine conturată. La flexiunea numelor nu se face nici o mențiune în legătură cu această trăsătură caracteristică a slavei vechi și unicul substantiv masculin însușit declinat în compendiu (p. 144) este prezentat cu acuzativul identic cu nominativul; la sintaxă, doar o singură întrebare se referă la această particularitate care, prin importanța ei, credem că merită mai multă atenție.

Am subliniat faptul că autoarele au acordat vocalelor reduse o deosebită atenție. Ni se pare că vocalelor nazale, lichidelor silabice *ŕ, ĭ*, metatezei lichidelor în (grupurile